

ข้อสังเกตต่อการอ้างเหตุผลของสติอัฟเรื่องปัญหาการถอยกลับของช่วงชั้น

Remarks on Matthias Steup's a Problem of the Regress of Levels

อลงกรณ์ นครศรี

Alongkorn Nakornsri

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของบทความนี้ คือเสนอการอ้างเหตุผลโต้แย้งข้อเสนองของมาธิอัส สติอัฟในเรื่องปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับของช่วงชั้น ส่วนแรกจะอธิบายที่มาและวิเคราะห์ลักษณะสำคัญในข้อเสนองของสติอัฟว่าข้อเสนองของเขาสามารถใช้ป้องกันสำนักญาณวิทยามูลฐานนิยมได้อย่างไร ส่วนที่สองจะชี้ให้เห็นว่าปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับแบบใหม่ที่สติอัฟกล่าวอ้างเกิดจากการมีได้จำแนกระหว่าง “การถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน” และการ “การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต” ออกจากกัน และจะเสนอต่อไปว่าแม้แต่การเพ่งเล็งเฉพาะ “การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต” ก็ไม่อาจทำให้เกิดปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับของช่วงชั้นได้

Abstract

This paper tries to argue for a way to deny Matthias Steup's "a problem of the regress of levels". The first part deals with background and significant, and analyses how can his argument defense foundationalism. The second part argues that a problem of the regress of levels could never be without confusion between two concepts; standard inquiry and state of mind inquiry. The paper proposes two conclusions; state of mind inquiry is unnecessary in attacking foundationalism, and state of mind inquiry cannot trigger a problem of the regress of levels.

1. ปัญหาของสำนักมูลฐานนิยม และข้อโต้แย้งเรื่องเหตุผลสนับสนุนระดับกฎ

สำนักมูลฐานนิยม คือหนึ่งในบรรดาสถาปัตยกรรมวิทยาที่สนใจโครงสร้างหรือลำดับการให้เหตุผลสนับสนุนประพจน์ ความเชื่อว่า หากประพจน์ใดประพจน์หนึ่งจะเป็นประพจน์ที่มีเหตุผลสนับสนุน ประพจน์นั้นจะต้องการโครงสร้าง (อันประกอบไปด้วยประพจน์อื่น ๆ และสิ่งอื่น ๆ) แบบใดมารองรับบ้าง โดยสังเขปแล้วสำนักมูลฐานนิยมจะมีสมมติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างการให้เหตุผลสนับสนุนจำนวนหนึ่ง ได้แก่ 1. ประพจน์ที่ได้มาตรฐานทางญาณวิทยา (epistemic standard)¹ จะต้องมีเหตุผลสนับสนุน 2. หากว่าเหตุผลสนับสนุนดังกล่าวเป็นประพจน์อีกประพจน์ ประพจน์ดังกล่าวจะต้องได้มาตรฐานทางญาณ หรือก็คือจะต้องมีเหตุผลสนับสนุน 3. สายลำดับการให้เหตุผลจะต้องไม่วนซ้ำกลับมายังตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งก่อนหน้า 4. สายลำดับการให้เหตุผลจะมีจุดสิ้นสุดที่เหมาะสม ณ จุดใดจุดหนึ่ง

จากสมมติฐานข้อที่ 4 มูลฐานนิยมเสนอแนวคิดว่ามีประพจน์อันเป็นมูลฐาน หรือประพจน์พื้นฐาน อันเป็นประพจน์ที่สามารถมีเหตุผลสนับสนุน (justified) ได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาประพจน์อื่น ๆ ซึ่งทำให้ประพจน์ประเภทนี้เป็นทั้ง ‘จุดสิ้นสุดที่เหมาะสมของสายลำดับ’ และสามารถใช้เป็น ‘เหตุผลสนับสนุนประพจน์อื่น ๆ’ ได้ต่อไป แนวคิดประพจน์พื้นฐานนี้เองที่สำนักญาณวิทยาคู่แข่งอื่น ๆ ใช้เป็นจุดโจมตีสำคัญ โดยแนวทางการโจมตีหนึ่งคือการเสนอว่าประพจน์พื้นฐานไม่สามารถ

¹ ประพจน์ความเชื่อที่ได้มาตรฐานทางญาณวิทยาหมายถึง ประพจน์ความเชื่อที่ได้รับการประเมินในทางบวกโดยเกณฑ์มาตรฐานญาณวิทยาใดหนึ่ง ถึงระดับมากกว่าหรือเท่ากับขั้นต่ำสุดที่เกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวกำหนด เกณฑ์มาตรฐานทางญาณวิทยาแต่ละทฤษฎีก็แตกต่างกันไป บางเกณฑ์เรียกร้องให้ประพจน์ความเชื่อนั้นต้องมีเหตุผลสนับสนุนว่าจริงโดยไม่มีข้อสงสัย หรือบางเกณฑ์ก็กำหนดเพียงว่าประพจน์ความเชื่อนั้นเป็นผลจากวิธีการแสวงหาความเชื่อที่น่าเชื่อถือ

เป็นจุดสิ้นสุดที่เหมาะสมของสายลำดับได้อย่างแท้จริง เนื่องจากประพจน์พื้นฐานยังต้องการประพจน์อื่น ๆ มาอธิบายความสมเหตุสมผลของตนต่อไป ข้อโจมตีนี้เรียกว่า “ปัญหาการถอยกลับของประพจน์พื้นฐาน” (regress of basic proposition)

มาร์ติส สตีฟเสนอมว่า “ข้อเรียกร้องเหตุผลสนับสนุนระดับกฎ (Requirement of Metajustification) ที่เรียกร้องให้ผู้รู้ต้องเข้าถึงคำอธิบายว่าเหตุใดประพจน์ดังกล่าวนั้นก็จึงมีความสมเหตุสมผล...จะนำไปสู่ข้อสรุปแบบวิมตินิยม (Skepticism)” (Steup, 1984, p. 41.) กล่าวคือทำให้เกิดการถอยกลับรูปแบบใหม่ขึ้นอีกรูปแบบ ที่เรียกว่าการถอยกลับแบบช่วงชั้น (The Regress of Level) ซึ่งทำให้ปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับแบบเดิมยิ่งเพิ่มความซับซ้อนขึ้นไปอีก จนกระทั่งนำไปสู่ข้อสรุปว่าเป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์จะสามารถมีความเชื่อที่มีเหตุผลสนับสนุน (ibid, pp. 44-46.)

สตีฟจึงเสนอต่อไปว่าควรละทิ้งข้อโจมตีดังกล่าวเสีย หากว่าไม่ต้องการนำไปสู่ข้อสรุปที่ยอมรับได้ยากทางญาณวิทยาดังกล่าว

2. การถอยกลับของช่วงชั้น

การถอยกลับของช่วงชั้น (The Regress of Levels) คือการที่ผู้รู้จะต้องมีเหตุผลสนับสนุนยืนยันสภาวะจิตของตนเองตลอดเวลา ทำให้การสืบสวนโครงสร้างลำดับการอ้างเหตุผลเกิดความซับซ้อนอย่างไม่สิ้นสุด เกินกว่าที่จิตมนุษย์อันมีความจำกัดในหลาย ๆ แง่จะรองรับและทำความเข้าใจได้

ต่อไปผู้วิจัยจะเสนอวิธีการโจมตีสำนักมูลฐานนิยมด้วยปัญหาการถอยกลับของประพจน์พื้นฐานของนักญาณวิทยาสองคนได้แก่ลอเรนซ์ บอนจอร์ (BonJour, 1985) และปีเตอร์ ไคลน์ (Klein, 1999) และหลังจากนั้นจะวิเคราะห์วิธีการโต้แย้งของสตีฟว่าการถอยกลับของช่วงชั้น และปัญหาจิตจำกัดเป็นอย่างไรโดยละเอียด

3. การโจมตีสำนักมูลฐานนิยมของบอนจอร์และไคลน์

คู่สนทนาสำคัญที่ทำให้สตีฟเสนอบทความเรื่อง “การถอยกลับของเหตุผลสนับสนุนระดับกฎ” คืองานเขียนของลอเรนซ์ บอนจอร์ (BonJour, 1985) ซึ่งเสนอมว่า

1. “บทบาทมูลฐานซึ่งเหตุผลสนับสนุนทางญาณวิทยาต้องรับใช้...ก็คือ การเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความจริง” (BonJour, 1985, p. 30)

2. “เงื่อนไขสำคัญสำหรับกำหนดมาตรฐานของเหตุผลสนับสนุนสำหรับความรู้แบบประจักษ์² ก็คือ การมีเหตุผลที่ดีที่จะทำให้คิดว่าการกระทำตามมาตรฐานนั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความจริง” (ibid)

3. “หากว่าความเชื่อพื้นฐานจะให้รากฐานที่มั่นคงต่อองค์ความรู้เชิงประจักษ์ทั้งหมดได้ ก็ต่อเมื่อคุณสมบัติที่ทำให้ความเชื่อหนึ่ง ๆ มีความเป็นพื้นฐาน จะต้องประกอบด้วยเหตุผลที่ดีที่จะทำให้คิดว่าความเชื่อนั้นเป็นจริง” (ibid)

จาก 1. และ 2. คือการกำหนดบทบาทของ “เหตุผลสนับสนุน” ที่ครอบคลุมเหตุผลสนับสนุนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลสนับสนุนที่เป็นประพจน์/ความเชื่อทั่วไป หรือเหตุผลสนับสนุนที่เป็นประพจน์/ความเชื่อพื้นฐาน และ 3. คือการมุ่งเน้นไปที่ประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานว่าจะต้องรับใช้บทบาทดังกล่าวนี้

จาก 1. – 3. ทำให้บอนจอร์สรุปว่า ประพจน์/ความเชื่อพื้นฐาน ไม่ได้เป็นอิสระทางญาณวิทยาจากประพจน์/ความเชื่ออื่น ๆ โดยแท้จริงอย่างที่สำนักมูลฐานนิยมอ้าง เพราะในที่สุดแล้ว ประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานจำเป็นที่จะต้องมีสิ่งๆ ที่เรียกว่า “เหตุผลที่ดีที่จะทำให้คิดว่าความเชื่อนี้ น่าจะจริง” มาสนับสนุนเพิ่มเติม

4. “ผู้รู้ไม่สามารถมีความรับผิดชอบเชิงญาณวิทยาในการมีความเชื่อใด ๆ หากว่าเขาไม่สามารถเข้าถึงเหตุผลสนับสนุนนั้น ๆ ได้ เพราะหากไม่เป็นไปตามนั้น เขาก็จะไม่มีเหตุผลเลยโดยสิ้นเชิงที่จะเชื่อว่าความเชื่อนั้น ๆ น่าจะเป็นจริง” (BonJour, 1985, p. 31)

² บอนจอร์มุ่งเน้นวิพากษ์ทฤษฎีมูลฐานนิยมแบบประจักษ์ (empirical foundationalism) แต่สตีฟ ไคลน์ และผู้วิจัยมีความเห็นคล้ายกันว่า ข้อเสนอของบอนจอร์ในเรื่องนี้สามารถขยายไปใช้วิพากษ์โครงสร้างทฤษฎีมูลฐานนิยมแบบทั่วไปได้

ในข้อ 4. บอนจอร์เสนอว่า ในที่สุดแล้วผู้รู้จะต้องเข้าถึง “เหตุผลที่ดีที่จะคิดว่าความเชื่อที่น่าจะจริง” ของประพจน์พื้นฐานด้วย ซึ่งทำให้—การให้เหตุผลถอยกลับของประพจน์/ความเชื่อพื้นฐาน—เชื่อมโยงกับกระบวนการให้เหตุผลถอยกลับของผู้รู้ในการไตสวนประพจน์/ความเชื่อ p ใดๆ ตั้งแต่ต้น ซึ่งถ้าหากว่าผู้รู้ไม่สามารถเชื่อมโยงสองส่วนนี้เข้าด้วยกัน เขาก็จะถูกมองว่าไม่มีเหตุผลโดยสิ้นเชิงในการคิดว่าประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานนั้นๆ น่าจะจริง ซึ่งทำให้เขาถูกสงสัยได้ว่าการนำประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานที่เขาไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อมั่นมาเป็นรากฐานขององค์ความรู้ใดๆ นั้นเป็น “การเชื่อตามอำเภอใจ” หรือไม่

โคลนเปิดเผยให้เห็นว่าเขารับอิทธิพลการวิพากษ์โครงการสำนักมูลฐานนิยมจากบอนจอร์ ในการถกเถียงของเขากับไมเคิล เบิร์กแมน (Michael Bergman, 2004; Klein, 2004) เบิร์กแมนชี้ว่ามโนทัศน์ “การเชื่อตามอำเภอใจ” ของโคลนหมายถึง “การที่ผู้รู้ไม่สามารถอธิบายได้ว่า คุณสมบัติของประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานที่เหมาะสมนั้นเชื่อมโยงกับความจริงได้อย่างไร” (Bergman, 2004, p. 162) ซึ่งมโนทัศน์แบบนี้มีความคล้ายคลึงกับข้อเสนอ 1. - 3. ของบอนจอร์ โดยโคลนเองก็รับเอาแนวคิดวาทะพหุมูลฐานสำคัญที่เหตุผลสนับสนุนทางญาณวิทยาใด ๆ จะต้องรับใช้คือบทบาทที่จะอธิบายว่า คุณสมบัติของเหตุผลสนับสนุนแบบดังกล่าวนั้นเชื่อมโยงไปยังความจริงได้อย่างไร และโคลนก็ขยายบทบาทพหุมูลฐานดังกล่าวนี้ไปยังประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่อาจจะแตกต่างไปเล็กน้อยคือ แทนที่โคลนจะอ้างถึงความรับผิดชอบทางญาณวิทยา (epistemic responsibility) ล้วน ๆ ในการเรียกร้องให้ผู้รู้ต้องเข้าถึง “เหตุผลที่ดีในการที่จะเชื่อว่าประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานน่าจะจริง” แบบในข้อเสนอที่ 4. ของบอนจอร์ โคลนอ้างถึงลักษณะสำคัญของปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับเอง หรือที่โคลนใช้คำว่า “เกมการให้เหตุผล” (reason-giving game) โดยโคลนเสนอว่า “จุดประสงค์ของเกมนี้...คือการหาทฤษฎีการรับประกันประเภทที่เหมาะสมที่ทำให้ แชลลี (หรือผู้รู้ใด ๆ) สามารถมีความมั่นใจในการเชื่อ p (ประพจน์ที่เป็นปัญหา) ในระดับที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับการที่เธอไม่มีเหตุผลสนับสนุนความเชื่อนั้นเลย” (Klein, 2004, p. 170) [คำในวงเล็บเป็นคำอธิบายเพิ่มเติมของผู้วิจัย]

ผู้วิจัยใคร่อธิบายว่าเหตุผลนี้ของโคลนกำลังชี้ว่าโครงการการแก้ปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับ เป็นโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะในทางญาณวิทยา ที่มุ่งแสวงหาโครงสร้างลำดับเหตุผลที่สามารถอธิบายความรู้แบบมนุษย์ผู้ใหญ่ได้ ในขณะที่นักญาณวิทยาสามารถทำโครงการอื่น ๆ ที่แตกต่างออกไปได้ และโครงการเหล่านั้นอาจจะไม่จำเป็นต้องมีเป้าหมายที่เรียกร้องให้ผู้รู้ต้องเข้าถึงเหตุผลสนับสนุนแบบที่โคลนอ้างก็ได้ ตัวอย่างโครงการเช่นนั้น...ก็เช่นการให้ทฤษฎีอธิบายว่า “เหตุใดเหตุผลสนับสนุนแบบนิรนุมาณ³ จึงเป็นความเชื่อที่มีเหตุผลสนับสนุน” โคลนยอมรับว่าโครงการเช่นนี้อาจจะให้คำตอบที่ถูกต้องและเป็นความจริงก็ได้ แต่การที่นักญาณวิทยาวิเคราะห์แล้วพบว่าโครงการนี้ถูกต้องและจริงเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะตอบสนองเป้าหมายของโครงการการแก้ปัญหาการให้เหตุผลถอยกลับตั้งข้อวิจารณ์ของโคลนในย่อหน้าก่อน

จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ข้อโจมตีของโคลนที่มีต่อสำนักมูลฐานนิยม จึงมีโครงสร้างคล้าย ๆ กับข้อโจมตีบอนจอร์ คือเสนอว่าแนวคิดประพจน์/ความเชื่อพื้นฐานทั้งหมด สามารถสรุปได้ในโครงสร้างแบบเดียวกัน คือ

- A. ประพจน์พื้นฐานคือประพจน์ที่มีคุณสมบัติ F
- B. ประพจน์ที่มีคุณสมบัติ F มีแนวโน้มที่จะจริง
- C. ฉะนั้นประพจน์พื้นฐานเป็นประพจน์ที่สามารถใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนประพจน์อื่น ๆ ต่อไปได้ เพราะว่าเป็นประพจน์ที่มีแนวโน้มว่าจะจริง

3 การให้เหตุผลสนับสนุนแบบนิรนุมาณ (noninferential justification) หมายถึงการให้เหตุผลสนับสนุนที่มีได้อนุมาณ (infer) เหตุผลสนับสนุนจากประพจน์ความเชื่ออื่น ๆ แต่เป็นเหตุผลสนับสนุนที่เกิดขึ้นจากการที่ประพจน์นั้นมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือความสัมพันธ์ระหว่าง s กับประพจน์มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามแต่ทฤษฎี ยกตัวอย่างเช่น ประพจน์ a เป็นประพจน์ที่มีเหตุผลสนับสนุนแบบนิรนุมาณเพราะประพจน์ a มีคุณสมบัติไม่สามารถผิดพลาดได้ (infallible) ตัวอย่างที่สอง 2 “ฉันกำลังรู้สึกเจ็บ” เป็นประพจน์ที่มีเหตุผลสนับสนุนแบบนิรนุมาณ เพราะมันเป็นข้อเท็จจริงที่ว่าฉันมีการเชื่อมโยงเข้าถึงกับความรู้สึกเจ็บของฉันในแบบที่คนอื่นมิได้ ขณะที่คนอื่นอาจจะเชื่อประพจน์ “ฉันกำลังรู้สึกเจ็บ” โดยมีเหตุผลสนับสนุนแบบอนุมาณ (inferential justification) เพราะพวกเขาสามารถอนุมานความเจ็บปวดของ “ฉัน” จากประพจน์อื่น ๆ หรือหลักฐานอื่น ๆ ได้ (Hasan, and Fumerton, 2018)

จากนั้นทั้งคู่ก็อ้างเหตุผลว่าเหตุใดผู้รู้จึงจะต้องเข้าถึงเหตุผลสนับสนุน A. และ B. ในการที่จะมีความรับผิดชอบทางญาณในการเชื่อ C. ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว สตี้อัพมองว่าโครงสร้างการอ้างเหตุผลเช่นนี้ไม่ใช่การให้เหตุผลสนับสนุนแบบปกติ เขาเสนอว่ามันเป็นการให้เหตุผลสนับสนุนลักษณะพิเศษประเภทที่เขาเรียกว่า “เหตุผลสนับสนุนระดับกฎ” (metajustification) ซึ่งนำไปสู่ปัญหาใหม่ที่เขาเรียกว่า การถอยกลับของช่วงชั้น (the regress of levels)

4. เหตุผลสนับสนุนระดับกฎและการถอยกลับของช่วงชั้น

สำหรับสตี้อัพ การให้เหตุผลสนับสนุนระดับกฎมีความแตกต่างจากการให้เหตุผลสนับสนุนแบบทั่วไปในแง่ที่ว่า “ในการที่ความเชื่อแรกจะมีเหตุผลสนับสนุน มันจะ(เรียกร้องให้ผู้รู้)ต้องมีความเชื่อที่สองที่คอยทำหน้าที่ประเมินความมีเหตุมีผลของความเชื่อแรก” (Steup, 1989, p. 43) ความเชื่อที่หนึ่งและความเชื่อที่สองดังกล่าวสตี้อัพยกตัวอย่างดังนี้

“(1) มีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน

(2) ฉันมีเหตุผลสนับสนุนในการเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน” (ibid)

สตี้อัพเสนอต่อไปว่า “ความเชื่อ (2) สามารถแตกเป็น (2a) ความเชื่อที่เกี่ยวกับการกำลังมีความเชื่อ (1) และ (2b) ความเชื่อเกี่ยวกับสถานะทางญาณของความเชื่อ (1)” (ibid) ซึ่งถ้าประยุกต์กับตัวอย่างก็จะแยกออกได้เป็นว่า

(2a) [ฉันกำลังมีความเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]

(2b) [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนในการที่จะเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]

สตี้อัพเรียก (2a) ว่า ความเชื่อระดับกฎสอดส่องความเชื่อ (doxastic metabelief) และ (2b) ความเชื่อระดับกฎสอดส่องสถานะเชิงญาณวิทยา (epistemic metabelief) และสตี้อัพก็อ้างต่อไปว่า (2a) และ (2b) จะทำให้เกิดการให้เหตุผลถอยกลับอีกชนิดที่เป็นคนละอย่างกับการถอยกลับของข้อเหตุผลโดยทั่วไป

- การถอยกลับของข้อเหตุผล (a regress of reasons) สตี้อัพหมายถึงการให้เหตุผลถอยกลับในแบบที่ความเชื่อสองซึ่งสนับสนุนความเชื่อที่หนึ่ง ไม่ได้ทำหน้าที่ประเมินหรือสอดส่องความมีเหตุมีผลของความเชื่อที่หนึ่ง แต่ทำหน้าที่ในการ “เป็นเหตุผล” (reasoning, in general sense) ว่าทำไมความเชื่อที่หนึ่งถึงน่าเชื่อถือ การถอยกลับของข้อเหตุผลสามารถยกตัวอย่างได้เช่นนี้

(1) มีแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน

(W₁) ทำไมจึงเชื่อ (1)?

(2) ฉันกำลังมองเห็นมันอยู่ในตอนนี้

(W₂) ทำไมจึงเชื่อ (2)?

(3) ฉันได้รับข้อมูลผัสสะที่ดูเหมือนว่าฉันกำลังเห็นแอปเปิ้ล

(W₃) ทำไมจึงเชื่อ (3)?

ฯลฯ

หรือก็คือการให้เหตุผลถอยกลับจาก (1) , ไปเป็นให้เหตุผล (2) สนับสนุน (1), ไปเป็นการให้เหตุผล (3) สนับสนุน (2) ตามลำดับ

- การถอยกลับของช่วงชั้น (a regress of levels) สตี้อัพหมายถึงการให้เหตุผลถอยกลับในแบบที่ความเชื่อสองซึ่งสนับสนุนความเชื่อที่หนึ่ง ในฐานะบรรทัดฐานที่ประเมินหรือสอดส่องความมีเหตุมีผลของความเชื่อที่หนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น การถอยกลับจาก (2) ไปยัง (2a) และ (2b) ที่ผู้วิจัยนำเสนอไปแล้ว—และในการที่ S จะมีเหตุผลสนับสนุนความเชื่อ (2a) การให้เหตุผลถอยกลับขั้นต่อไป S จำเป็นจะต้องมี [ความเชื่อระดับกฎสอดส่องความเชื่อ] และ [ความเชื่อระดับกฎสอดส่องสถานะเชิงญาณ] ของ (2a) อันได้แก่ (2a_a) และ (2a_b) ตามลำดับ

(2a_a) [ฉันเชื่อว่า [ฉันกำลังมีความเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]]

(2a_b) [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนในการที่จะเชื่อว่า [ฉันกำลังมีความเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]]

ไม่เพียงเท่านั้นการที่จะมีเหตุผลสนับสนุนความเชื่อ (2b) S จะต้องมีความเชื่อ

(2b_a) [ฉันเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนในการที่จะเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]]

(2b_b) [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนในการที่จะเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนในการที่จะเชื่อว่าฉันมีผล
แอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]]

การที่จะต้องเพิ่มระดับชั้นการตระหนักรู้การมีความเชื่อและการมีบรรทัดฐานประเมินความเชื่อของตนเองต่อไปเรื่อย ๆ นี้เองคือสิ่งที่เรียกว่า “ปัญหาการถอยกลับของช่วงชั้น” โดยสติอัฟมีข้ออ้างหลักว่าทันทีที่สหัชนิยมกลุ่มที่—*เสนอวิธีการโจมตีแนวคิดประพจน์ความเชื่อพื้นฐานด้วยการเรียกร้องให้ผู้ต้องเข้าถึงเหตุผลสนับสนุนระดับกฎของประพจน์ความเชื่อพื้นฐาน*—อันได้แก่วิลเฟรด เซลลาร์ (Wilfrid Sellars), บอนจอร์, คีธ ลีเรอร์ (Keith Lehrer), และไคลน์ เจ็อนไซ ดังก์กล่าวนี้จะสามารถถูกใช้กับทุกขั้นตอนของการให้เหตุผลสนับสนุนในชุดลำดับการอ้างเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ข้ออ้างของสติอัฟนี้ ผู้วิจัยจะเรียกว่า ความเป็นสากลของเหตุผลสนับสนุนระดับกฎ (universality of metajustification) ซึ่งการที่มันมีความเป็นสากล ทำให้สามารถใช้เจ็อนไซนี้เรียกร้องกับ S ของสหัชนิยมซึ่งใช้ทฤษฎีเหตุผลสนับสนุนแบบสหัช (Steup, 1989, p. 45) ซึ่งนำไปสู่การถอยกลับของช่วงชั้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดในการอ้างเหตุผลแบบสหัชบนจุดใด ๆ ก็ได้บนสายลำดับ⁴ และด้วยความเป็นสากลของเหตุผลสนับสนุนระดับกฎนี้เองที่ทำให้สติอัฟวิเคราะห์ว่าไม่มีทางที่สหัชนิยมจะสามารถหลีกเลี่ยงการถอยกลับชนิดนี้ได้โดยไม่เกิดปัญหาขึ้น (Steup, 1989, pp. 46-48) ทว่าการถอยกลับของช่วงชั้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยอมรับได้หรือไม่ สติอัฟได้พิจารณาต่อไปโดยใช้แนวทางการวิพากษ์ที่เรียกว่าปัญหาจิตจำกัด

5. จิตจำกัด เวลา และความซับซ้อน

หากจะกล่าวอย่างง่าย ปัญหาเรื่องจิตจำกัด (the finite mind problem) เป็นปัญหาที่เสนอว่าเพราะเหตุใดจิตของมนุษย์ที่มีลักษณะจำกัด จึงไม่สามารถรองรับความไม่จำกัดบางอย่างได้ ความไม่จำกัดเหล่านั้นยกตัวอย่างเช่น การมีความเชื่อที่มากมายไม่จำกัด การใช้เวลามากมายไม่จำกัดในการเข้าถึงประพจน์ เป็นต้น ปัญหาจิตจำกัดเหล่านี้ล้วนใหญ่วางอยู่บนสมมติฐานว่ามนุษย์สามารถทำอะไรได้บ้างในสถานการณ์จริง และทฤษฎีที่นำไปสู่ข้อสรุปว่ามนุษย์ไม่สามารถทำสิ่งที่เป็เป้าหมายของทฤษฎีนั้น ๆ ได้ในสถานการณ์จริงก็จะถูกมองว่าเป็นทฤษฎีที่ไม่ค่อยมีประโยชน์หรือเป็นไปได้

สติอัฟพิจารณาว่านักทฤษฎีที่เสนอเรื่องเหตุผลสนับสนุนระดับกฎได้พยายามป้องกันแนวคิดของพวกเขาจากปัญหาจิตจำกัดในการที่มนุษย์คนหนึ่งจะสามารถมีความเชื่อเป็นจำนวนไม่จำกัด พวกเขาเสนอว่าแม้ว่าอาจจะเป็นไปได้ที่มนุษย์จะสามารถมีความเชื่อแบบปัจจุบัน เป็นจำนวนไม่จำกัด แต่เป็นไปได้ที่มนุษย์จะสามารถมีความเชื่อแบบศักยภาพเป็นจำนวนไม่จำกัด⁵ (Steup, 1989, p. 49) สติอัฟจึงพิจารณาต่อว่าถ้าการถอยกลับของช่วงชั้นไม่ทำให้เกิดปัญหาการมีความเชื่อเป็นจำนวนไม่จำกัด อันเนื่องจากการแก้ปัญหาด้วยมโนทัศน์ความเชื่อแบบศักยภาพ การถอยกลับของช่วงชั้นจะทำให้เกิดปัญหาแบบอื่นอีกหรือไม่ และสติอัฟก็พบว่ายังมีปัญหาจิตจำกัดแบบอื่นที่สามารถเกิดขึ้นจากการถอยกลับแบบช่วงชั้นได้ ซึ่งได้แก่ *ปัญหาความซับซ้อนไม่จำกัด* (infinite complexity) ปัญหาดังกล่าวนี้อาจจะเห็นได้ชัดเจนขึ้นเมื่อพิจารณาประพจน์ความเชื่อหนึ่งจากตัวอย่างกรณีแอปเปิ้ล

(2a_a, 2a_b, 2b_b): ฉันเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนที่จะเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนที่จะเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนที่จะเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนที่จะเชื่อว่า [ฉันเชื่อว่า [ฉันเชื่อว่า [ฉันเชื่อว่า [ฉันมีเหตุผลสนับสนุนที่จะเชื่อว่า [ฉันเชื่อว่า [ฉันเชื่อว่า [ฉันกำลังมีความเชื่อว่ามีผลแอปเปิ้ลอยู่ตรงหน้าฉัน]]]]]]]]]]]

⁴ ดังที่เห็นว่า จาก (2a) อันเดียวสามารถเกิดการถอยกลับของช่วงชั้นไปเป็น (2a_a), (2a_aa), (2a_aa_a) ... ต่อไปเรื่อยอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นสหัชนิยมแบบที่มีการถอยกลับของข้อเหตุผลเพียงขั้นเดียวจากประพจน์ที่ขาดหลักฐานยืนยัน ไปสู่เหตุผลสนับสนุนบางแบบที่ไม่มี การถอยกลับอีก (เช่นสหัชนิยมแบบบริบทนิยม) ก็จะผลิตการถอยกลับของช่วงชั้นที่ไม่มีที่สิ้นสุดอยู่ดี

⁵ นิยามของความเชื่อแบบศักยภาพ “ประธานกระทำกรจะมีความเชื่อแบบศักยภาพ P ก็เมื่อเธอมีสิ่งสำแดงแทนซึ่งมีเนื้อหาของ P เก็บอยู่ในความทรงจำ หรือ “กล่องความเชื่อ” ของเธอ”; A subject dispositionally believes P if a representation with the content P is stored in her memory or “belief box” (Schwitzgebel, 2015, p. Occurrent Versus Dispositional Belief) และตัวอย่างของการมีความเชื่อแบบศักยภาพแบบไม่มีที่สิ้นสุด; การมีความเชื่อ “2,340 เป็นจำนวนที่มากกว่า 2, 2341 เป็นจำนวนที่มากกว่า 2, 2342 เป็นจำนวนที่มากกว่า 2,... n เป็นจำนวนที่มากกว่า 2” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่มีปัญหาอะไรที่เราจะมีความเชื่อแบบศักยภาพเป็นจำนวนไม่จำกัดได้

ประพจน์ความเชื่อที่ซับซ้อนดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในขั้นตอนหนึ่งของการถอยกลับของช่วงชั้นเพียงไม่กี่ลำดับ ซึ่งสติอัฟเสนอว่าเนื้อหาของประพจน์ความเชื่อที่เกิดขึ้นเช่นนี้เมื่อถึงจุดหนึ่งก็จะมีค่าซับซ้อนมากเกินไปจนกว่าที่จิตจำกัดของมนุษย์จะสามารถเข้าใจเนื้อหาของมันได้จริง ๆ ในขณะที่เราอาจจะคิดว่าความเชื่อแบบศักร์ณ จุดใดจุดหนึ่งของตัวอย่างจำนวนที่มากกว่า 2 เช่น “3,457,003,709,000 > 2” นั้นอาจจะไม่เกินที่จิตจำกัดของมนุษย์จะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ แต่ความซับซ้อนที่เกิดขึ้นจากการถอยกลับของช่วงชั้นดังที่สาริตไปด้านบนเป็นสิ่งที่แตกต่างกันออกไปอย่างมาก

สติอัฟยังได้พิจารณาต่อไปถึงข้อบ่งชี้ของลีเรอร์ ที่เสนอว่าเราสามารถเข้าถึงความซับซ้อนของประพจน์ความเชื่อที่ซับซ้อนได้ด้วยการคำนวณ สติอัฟโต้แย้งว่าต่อให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาของประพจน์ความเชื่อที่มีความซับซ้อนไม่จำกัดได้ด้วยการคำนวณ แต่การคำนวณต้องใช้เวลา และการคำนวณประพจน์ที่มีความซับซ้อนที่ไม่จำกัดก็อาจจะใช้เวลาที่ไม่จำกัด ซึ่งทำให้เป็นไปได้ที่สิ่งที่อยู่ในห้วงเวลาอันจำกัดอย่างจิตมนุษย์จะสามารถคำนวณความซับซ้อนของประพจน์ใดประพจน์หนึ่งที่ตำแหน่งนั้นทำได้สำเร็จ และการที่จิตมนุษย์ไม่สามารถคำนวณได้สำเร็จทันภายในห้วงเวลาจำกัด ทำให้มนุษย์ไม่สามารถที่จะมีความเชื่อที่มีเหตุผลสนับสนุนได้เลยแม้แต่ความเชื่อเดียวภายในชั่วอายุขัยของตน (Steup, 1989, p. 53) ข้อโต้แย้งดังกล่าวนี้เรียกว่า**ปัญหาเวลาในการคำนวณไม่จำกัด** (infinite computation time)

ด้วยสองปัญหาจิตจำกัดที่กล่าวมานี้ สติอัฟได้ประเมินข้อเสนอเรื่องเหตุผลสนับสนุนระดับกฎของสหนัยนิยมอีกครั้ง และเสนอว่าข้อเสนอเรื่องเหตุผลสนับสนุนระดับกฎได้ทำให้เกิดการถอยกลับของช่วงชั้นอย่างไม่จำกัดขึ้นในสหนัยนิยมด้วยอันส่งผลให้เกิดปัญหาจิตจำกัดสองประเภท และในที่สุดก็ทำให้ข้อเสนอดังกล่าวสูญเสียพลังในการโจมตีสำนักมูลฐานนิยม (Steup, 1989, p. 54) หรือกล่าวอีกอย่างคือไม่ได้ทำให้ทฤษฎีของสำนักสหนัยนิยมมีความสามารถในการแข่งขันที่แตกต่างจากทฤษฎีของสำนักมูลฐานนิยมแต่อย่างใด สติอัฟจึงเสนอต่อไปว่าดังนั้นสำนักสหนัยนิยมควรละทิ้งข้อโต้แย้งเรื่องการถอยกลับของเหตุผลสนับสนุนระดับกฎเสีย เพื่อหลีกเลี่ยงข้อสรุปว่าการมีประพจน์ความเชื่อที่มีเหตุผลสนับสนุนนั้นเป็นไปได้ในทฤษฎีของตนเอง

6. ข้อโต้แย้งของโคลนและปัญหาจิตจำกัด

ดังที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 4. ถึงลักษณะของข้อโต้แย้งของโคลนที่มีต่อสำนักมูลฐานนิยม ว่ามีความคล้ายคลึงกับการอภิปรายข้อเรียกร้องเหตุผลสนับสนุนระดับกฎของสติอัฟที่เรียกร้องให้ผู้ต้องเข้าถึงประพจน์ความเชื่ออันสอดส่องและประเมินความมีเหตุมีผลของประพจน์ตั้งต้นตั้งนั้นแล้ว ดูเหมือนว่าข้อโต้แย้งของโคลนเรื่องการถอยกลับของประพจน์พื้นฐานก็จะเผชิญปัญหาการถอยกลับของช่วงชั้น อันจะนำไปสู่ปัญหายุ่งยากแบบจิตจำกัดเช่นกัน

สำหรับปัญหาจิตจำกัด โคลนเสนอวิธีการแก้ปัญหาค่าจำกัดแบบการรองรับการมีความเชื่อเป็นจำนวนไม่สิ้นสุดหรือที่สติอัฟเรียกว่า doxastic construal เท่านั้น⁶ แต่ไม่ได้เสนอว่าจะรองรับปัญหาความซับซ้อนไม่จำกัดแบบความซับซ้อนของการถอยกลับของช่วงชั้น⁷ และปัญหาเวลาในการคำนวณไม่จำกัดแต่อย่างใด

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการป้องกันข้อโต้แย้งของโคลนจากปัญหาสองประการของสติอัฟ สามารถป้องกันได้อย่างน้อยสองวิธี วิธีแรกคือการโต้แย้งว่าจิตจำกัดของมนุษย์จะสามารถรองรับความไม่จำกัดทั้งสองแบบนี้ได้อย่างไร และวิธีที่สองคือการหยุดยั้งไม่ให้เกิดการถอยกลับของช่วงชั้นอย่างไม่สิ้นสุด ผู้วิจัยสนใจพิจารณาวิธีการแก้ปัญหาค่าจำกัดทั้งสอง

⁶ โคลนเสนอว่าเราสามารถมีประพจน์ความเชื่อแบบศักร์ณได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ยกตัวอย่างเช่น การนิรนัยประพจน์ทางคณิตศาสตร์ การนิรนัยจากข้อความสากล ซึ่งทำให้ ไม่มีข้อจำกัดที่ว่า s จะมีพื้นที่หน่วยความจำเพียงพอสำหรับเก็บประพจน์อันถูกนิรนัยทั้งหมด เพราะ s ไม่จำเป็นต้องมีความเชื่อแบบปัจจุบันทุก ๆ ประพจน์ s ก็สามารถเรียกใช้ความเชื่อแบบศักร์ณจากตำแหน่งใด ๆ ออกมาได้เสมอ ทำให้โคลนชี้ความเป็นไปได้ว่า s สามารถมีประพจน์ความเชื่อทั้งหมดในการให้เหตุผลถอยกลับอย่างไม่สิ้นสุดได้ ในลักษณะของการมีความเชื่อแบบศักร์ณ (Klein, 1999, pp. 306-307)

⁷ โคลนเสนอว่าสามารถแก้ปัญหาค่าซับซ้อนและประพจน์ที่เนื้อหาหาว่าไม่จำกัดได้ด้วยวิธีเดียวกับคิส ลีเรอร์ ซึ่งก็คือการคำนวณ ทว่าความซับซ้อนไม่จำกัดที่โคลนอ้างถึงไม่ใช่ลักษณะเดียวกันกับความซับซ้อนของการถอยกลับของช่วงชั้น แต่เป็นความซับซ้อนของสิ่งที่แทนค่าด้วยสมการหรือการนับได้

7. ข้อโต้แย้งต่อปัญหาการถอยกลับของช่วงชั้น

7.1 การถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐานและการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัญหาการถอยกลับของช่วงชั้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดที่สต็อฟเสนอ เกิดขึ้นมาจาก “ความสับสนระหว่างการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน” (standard inquiry) กับการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต (mental state inquiry) การถามหาเหตุผลทั้งสองอย่างนี้แตกต่างกันอย่างไร ผู้วิจัยใคร่เสนอนิยามดังนี้

การถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน “หากว่า p เป็นประพจน์ที่ต้องการเหตุผลสนับสนุนเชิงมาตรฐาน จะมี q ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งมาตรฐานที่ S ใช้ในการตัดสิน p บนมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง”

การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต “หากว่า p เป็นประพจน์ที่ต้องการเหตุผลสนับสนุนเชิงสภาวะจิต จะมี r ซึ่งทำหน้าที่เป็นหลักฐานยืนยันที่ใช้ในการตัดสินว่า S กำลังมีสภาวะจิตที่กระทำการบางอย่างกับประพจน์ p อยู่หรือไม่”

ตัวอย่างของการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐานก็เช่นคำถามว่า “ทำไมคุณถึงคิดว่าเกรดที่คุณให้กับนิสิต x นั้นถูกต้องเหมาะสม?” ถ้าผู้ตอบเข้าใจคำถามนี้ในแง่การถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน ผู้ตอบจะอธิบายว่า การให้เกรดของเธอต่อนิสิต x นั้นได้นำเกณฑ์มาจากบรรทัดฐานใด อาทิเช่น การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การทำข้อสอบ คุณภาพของบทความที่ส่ง และอย่างไรที่เราอาจจะคุ้นเคยกับวิธีการตัดสินในสาขาวิชาคุณศึกษา ผู้ถามสามารถถามต่อไปได้ว่า “การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ฯลฯ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในกระบวนการศึกษาเพราะอะไร?” และลักษณะของกิจกรรมการให้เหตุผลต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อสืบสวนกลับไปยังมาตรฐานอันเป็นที่มาของพฤติกรรมและมาตรฐานก่อนหน้านี้เอง

ขณะที่ตัวอย่างของการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตเป็นคำถามอีกแบบ อย่างเช่น “คุณกำลังโกรธอยู่หรือเปล่า?”, “คุณกำลังมีความสงสัยอยู่หรือไม่?” รวมทั้ง “คุณกำลังเชื่อประพจน์ p อยู่หรือไม่?” การหาเหตุผลสนับสนุนหรือหลักฐานยืนยันว่าใครคนใดคนหนึ่งกำลังมีสภาวะจิตหนึ่ง ๆ อยู่จริงหรือไม่ เป็นงานที่ก้ำกึ่งระหว่างญาณวิทยาและอภิปรัชญา การพิสูจน์สภาวะจิตอาจจะทำได้โดยการวัดคลื่นไฟฟ้าในสมอง หรือแม้กระทั่งให้หมโนทัศน์ *สิ่งคิด* ขึ้นมาในโลกของปีศาจชั่วร้ายที่กำลังหลอกลวงเรา สำหรับสต็อฟแล้วเขาเสนอว่าเราสามารถตอบคำถามแบบนี้ได้โดยอิงกับวิธีการทางญาณวิทยา คือการให้เหตุผลสนับสนุนต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ (Steup, 1989, p. 45) โดยเหตุผลสนับสนุนเหล่านั้นอาจจะเป็นอะไรก็ได้ซึ่งประเด็นนี้ไม่มีความสำคัญในข้อเสนอสต็อฟ แต่ผลลัพธ์สำคัญก็คือ ยิ่งหาเหตุผลสนับสนุนคำถามนี้ไปไกลเท่าใด สภาวะจิตเกี่ยวกับความเชื่อที่เราจะต้องสงสัยก็จะยิ่งซับซ้อนมากขึ้นและนำไปสู่ปัญหาจำกัดตั้งที่ผู้วิจัยได้อภิปรายไปในหัวข้อ 3. ในที่สุด

จากการจำแนกการถามหาเหตุผลสองประเภทนี้จะนำไปสู่อะไร สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยเชื่อว่าเราสามารถเรียนรู้ได้จากย่อหน้าก่อนนี้คือ ความซับซ้อนอย่างไม่จำกัด (อันสามารถเนื่องเกี่ยวไปกับเวลาในการคำนวณไม่จำกัด) มันเกี่ยวข้องกับแนบแน่นกับการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต ตัวอย่างของประพจน์แสดงสภาวะจิตอันซับซ้อนของ S ที่สต็อฟยกขึ้นมา (Steup, 1989, p. 50) ไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นในการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน เพราะการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐานเมื่อเราสืบสวนถึงแหล่งที่มาของมาตรฐานหนึ่ง ๆ คำถามต่อไปของเราที่จะถามหามาตรฐานถัดไปไม่จำเป็นจะต้องยืดยาวซับซ้อนและไล่เรียงคำถามเกี่ยวกับมาตรฐานก่อนหน้าทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่นการตั้งคำถามถึงความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรมทางศีลธรรมบางอย่าง ซึ่งคำถามท้าย ๆ ในลำดับการให้เหตุผลถอยกลับอาจจะเรียบง่าย(ในเชิงโครงสร้าง)เพียงว่า “ทำไมการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดจึงเป็นสิ่งที่ดี?” ในทำนองเดียวกับการแสวงหาคำตอบทางญาณวิทยาโดยอิงอาศัยกรอบคิดแบบคุณวิทยา เราอาจจะได้คำถามท้าย ๆ ของการให้เหตุผลถอยกลับประมาณว่า “ทำไมความจริงจึงเป็นสิ่งที่ดี?” ซึ่งคำถามเช่นนี้ไม่ได้เข้าใกล้สิ่งที่สต็อฟเรียกว่าความซับซ้อนอย่างไม่จำกัดเลยแม้แต่น้อย

จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาจำกัดที่ผูกกับการถอยกลับของช่วงชั้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตเท่านั้น คำถามต่อมาก็คือ “วิธีการเรียกร้องเหตุผลสนับสนุนของประพจน์ความเชื่อพื้นฐานของบอนจอร์และโคลน์ เป็นการถามหาเหตุผลแบบใด?” คำตอบของผู้วิจัยคือการเรียกร้องเหตุผลสนับสนุนของประพจน์ความเชื่อพื้นฐานของนักญาณวิทยาสองคนนี้ เป็นการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน เนื่องจากใจความสำคัญของคำถามคือที่พวกเขามีต่อแนวคิดประพจน์ความเชื่อพื้นฐานทุก ๆ รูปแบบคือ “การที่ประพจน์ความเชื่อหนึ่ง ๆ มีลักษณะ F มันช่วยให้ S เชื่อว่าประพจน์นั้นน่าจะจริงได้อย่างไร” คำถามนี้เป็นคำถามถามหาความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานสองมาตรฐาน มาตรฐานที่

หนึ่งคือ “ประพจน์ความเชื่อที่ได้มาตรฐานของมโนทัศน์ basic belief จะต้องมิลักษณะ F” และมาตรฐานที่สอง “มาตรฐานที่ตอบสนองเป้าหมายทางญาณวิทยา จะต้องเป็นมาตรฐานที่นำ S ไปสู่ความจริง”

ถึงแม้ว่าจะวิเคราะห์แล้วพบว่า ข้อเสนอของบอนจอร์และโคลน์ไม่ใช้การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต โดยตรง ทว่าสามารถเข้าใจข้อโต้แย้งของสต็อฟได้อีกแนวทางหนึ่ง คือการมองว่าการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐานที่เกิดขึ้นได้นำไปสู่การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตดังที่สต็อฟเสนอว่า “สิ่งที่แฝงอยู่ในมโนทัศน์เหตุผลสนับสนุนระดับกฎ...ก็คือการที่ S จะต้องมิลเหตุผลสนับสนุนในการเชื่อสภาวะการยอมรับความเชื่อนั้นๆ ด้วย” (1989, p. 43) และสต็อฟไม่ได้อธิบายเลยว่าเหตุใดการตรวจสอบสภาวะการยอมรับความเชื่อ (acceptance) จึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เหตุผลสนับสนุนระดับกฎ และต่อให้สต็อฟมีคำอธิบาย ผู้วิจัยก็มีข้อโต้แย้งอย่างน้อยสองประการต่อประเด็นนี้ ประการที่หนึ่งก็คือ การยอมรับว่าการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิต—โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ acceptance of belief เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับกิจกรรมการไต่สวนทางญาณวิทยา แต่ทว่าประเด็นดังกล่าวมิได้เพียงมีความสำคัญก็ต่อเมื่อมีการเสนอแนวคิดเหตุผลสนับสนุนระดับกฎ แต่มันเป็นเงื่อนไขสำคัญพื้นฐานที่ทุกการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อจะต้องมี เราสามารถทำให้การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตเป็นประเด็นเมื่อไหร่ก็ได้ โดยการถามว่า S กำลังมีสภาวะการยอมรับความเชื่อ x, y, หรือ z หรือไม่ โดยที่ตัวนิยามของเหตุผลสนับสนุนระดับกฎที่สต็อฟเสนอไม่มีส่วนใดที่ทำให้เรื่องนี้เป็นประเด็นขึ้นมาเป็นพิเศษ⁸

ข้อโต้แย้งประการที่สอง ผู้วิจัยจะเสนอว่า S สามารถมีเหตุผลสนับสนุนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตได้โดยทันที ซึ่งทำให้การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตไม่เป็นปัญหาไม่ว่าในกรณีใด ๆ ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

7.2 การมีลำดับก่อนหลัง และ ความจำเป็นต้องการยอมรับความเชื่อ

ดังที่ผู้วิจัยเสนอในส่วนท้ายของหัวข้อ 5. ว่าคำถามแบบการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตสามารถถามขึ้นมาเมื่อไหร่ก็ได้ทุกเมื่อ เพราะทุกจังหวะในกิจกรรมการคิด เราสามารถสงสัยตนเองหรือผู้อื่นได้ว่า เราหรือเขากำลังมีสภาวะจิตแบบหนึ่งๆ อยู่จริงหรือไม่ ผู้วิจัยเชื่อว่าคำถามแบบการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตเป็นคำถามที่เกิดขึ้นเสมอในการทำปรัชญา แต่ประเด็นสำคัญคือคำถามแบบนี้เกี่ยวข้องกับการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับ (Regress Inquiry) หรือไม่ ผู้วิจัยจะเสนอว่าคำถามแบบการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตไม่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับ เนื่องจากการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับมิลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ “การมีลำดับก่อนหลัง” และ “ความจำเป็นต้องการยอมรับความเชื่อ” (prerequisite of acceptance)

การมีลำดับก่อนหลัง หมายถึงเมื่อเราเริ่มการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับ เราจะต้องตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนประพจน์ความเชื่อไปที่ละขั้นตอน และการมีสภาวะการยอมรับความเชื่อต่อประพจน์ความเชื่อในลำดับก่อนหน้าเท่านั้นที่จะนำไปสู่คำถามต่อไปได้ ขอยกตัวอย่างลำดับการอ้างเหตุผลถอยกลับ X1

(p₁) “ถึงแม้จะออกจากบ้านแต่เข้ามิด แต่วันพรุ่งนี้ฉันคงไปถึงหัวหินป้าย ๑”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₁?

(p₂) “เพราะว่ารถน่าจะติดหนักมาก”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₂?

(p₃) “เพราะว่ารถบนถนนจะเยอะเป็นพิเศษ”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₃?

(p₄) “เพราะว่าคนจะต้องแยกชั้นรถกันหลายคันมากขึ้น”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₄?

(p₅) “เพราะว่าคนนั่งรวมกันในรถกระบะไม่ได้แล้ว นั่งได้อย่างมากก็สองคน”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₅?

⁸ The Requirement of Metajustification; necessarily, for any belief B₁, if it is justified it derives its justification in part from a belief B₂ which evaluates the reasonableness of B₁. (Steup, 1989, p. 43)

(p₆) “เพราะรัฐบาลประกาศบังคับใช้กฎหมายใหม่เรื่องรถกระบะ”

จากลำดับดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอว่า

ก.) เราจะตั้งคำถามถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p₁) ซึ่งก็คือ (p₂) ได้ก็ต่อเมื่อเรายอมรับว่าผู้ถูกไต่สวนมี acceptance ต่อความเชื่อ (p₁) อยู่แล้ว

1.) ข.) และในทำนองเดียวกัน เราจะตั้งคำถามถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p₂) ซึ่งก็คือ (p₃) ได้ก็ต่อเมื่อเรายอมรับว่าผู้ถูกไต่สวนมี acceptance ต่อความเชื่อ (p₂) อยู่แล้ว

2.) ค.) เราไม่สามารถถามหาเหตุผลสนับสนุนข้ามลำดับได้ ยกตัวอย่างเช่น การไต่สวนมาถึงเพียงแค่การยอมรับ (p₃) แต่ถามเหตุผลสนับสนุนของ (p₄) ซึ่งก็คือ (p₅) เพราะว่า (p₄) ยังไม่ปรากฏในลำดับการสืบสวน เราจึงไม่สามารถตั้งคำถามได้ว่าเหตุผลสนับสนุนของประพจน์ที่ยังไม่ปรากฏคืออะไร

ข้อ ค.) สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้โดยการเสนอลำดับ X2

X2: (p₁) “ถึงแม้จะออกจากบ้านแต่เช้ามีด แต่วันพรุ่งนี้ฉันคงไปถึงหัวหินบาย ๆ”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₁?

(p₂) “เพราะว่ารถน่าจะติดหนักมาก”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₂?

(p₃) “เพราะว่ารถบนถนนจะเยอะเป็นพิเศษ”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า p₃?

(q₄) “เพราะว่าพรุ่งนี้เป็นวันเริ่มหยุดสงกรานต์”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า q₄?

(q₅) “เพราะว่าคนจำนวนมากที่หยุดงานจะเดินทางไปทางเส้นเพชรเกษม”

เพราะเหตุใดถึงคิดว่า q₅?

(q₆) “เพราะมีคนจำนวนมากจากกรุงเทพฯ ที่เลือกสถานที่พักผ่อนหรือเดินทางกลับภูมิลำเนาทางทิศใต้”

จากข้อ 3. หากการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับดำเนินมาถึงการยอมรับ (p₃) ขั้นตอนต่อไปคือการถามหาเหตุผลสนับสนุนความเชื่อของ (p₃) ซึ่งจากลำดับ X1 และ X2 เหตุผลสนับสนุนที่นี้อาจจะเป็น (p₄) หรือ (q₄) ก็ได้ ตามแต่ว่าโดยข้อเท็จจริงแล้วผู้ถูกไต่สวนมี การยอมรับความเชื่อต่อประพจน์ใด

3.1 ในกรณีที่ผู้ถูกไต่สวนมีการยอมรับความเชื่อประพจน์ (p₄) การถามต่อไปว่าเหตุผลสนับสนุนของ (p₄) คืออะไร? จะเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับครั้งนี้

3.2 ในกรณีที่ผู้ถูกไต่สวนมีการยอมรับความเชื่อประพจน์ (q₄) การถามต่อไปว่าเหตุผลสนับสนุนของ (p₄) คืออะไร? จะเป็นคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับครั้งนี้

หรือกล่าวอีกอย่างก็คือ ในการไต่สวนลำดับการให้เหตุผลถอยกลับ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถามหาเหตุผลสนับสนุนประพจน์ใด ๆ ซึ่งผู้ถูกไต่สวนไม่มีการยอมรับความเชื่อกับประพจน์นั้น

7.3 การจัดความเป็นไปได้ที่การถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตจะเป็นปัญหา

หากยอมรับว่าข้อเสนอของผู้วิจัยใน 2.2 เป็นจริง เราจะสามารถแก้ปัญหาการมีเหตุผลสนับสนุนเชิงสภาวะจิตได้โดยการเทียบเคียงกับตัวอย่างใน 2.2

โดยสมมติให้

1.) (p₆) “รัฐบาลประกาศบังคับใช้กฎหมายใหม่เรื่องรถกระบะ” เป็นประพจน์พื้นฐานสำหรับมูลฐานนิยม

2.) (p₇) “(p₆) มีคุณสมบัติ F และประพจน์ที่มีคุณสมบัติ F มีแนวโน้มที่จะจริง” เป็นเหตุผลสนับสนุนระดับกฎตามข้อเสนอของฝ่ายโต้แย้งมูลฐานนิยม อาทิเช่น ไคลน์และบอนจอร์

⁹ อันที่จริงแล้ว (p₆) สามารถมีเนื้อหาวางไรก็ได้ตามแต่จะสมมติ ที่ผู้วิจัยใช้เนื้อหาประพจน์นี้เพียงเพื่อง่ายต่อการระลึกถึงการวิเคราะห์ในหัวข้อ 2.2 เท่านั้น

3.) ตามข้อเสนอของสตีฟ (p₇) จะสามารถวิเคราะห์ได้เป็นเหตุผลสนับสนุนแบบช่วงชั้นสองประพจน์อันได้แก่ (p_{7a}) และ (p_{7b}) ซึ่งแสดงสถานะทางจิต (mental state) ที่ S มีต่อ (p₆) อันได้แก่ “ฉันกำลังมีความเชื่อว่า (p₆)” และ “ฉันกำลังมีเหตุผลสนับสนุนที่จะเชื่อว่า (p₆)”

4.) และตามข้อเสนอของสตีฟอีกครั้ง (p_{7a}) จะต้องการเหตุผลสนับสนุนแบบช่วงชั้นต่อไปอันได้แก่ (p_{7a}a) และ (p_{7a}b) และ (p_{7b}) จะต้องการเหตุผลสนับสนุนแบบช่วงชั้นต่อไปอันได้แก่ (p_{7b}a) และ (p_{7b}b) ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาการถอยกลับแบบช่วงชั้น อันก่อให้เกิดความซับซ้อนไม่มีที่สิ้นสุด

เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ผู้วิจัยจะยอมรับข้อเสนอของสตีฟในขั้นตอนที่ 3.) ว่า (p₇) สามารถถูกวิเคราะห์เป็น (p_{7a}) และ (p_{7b}) ได้ ทว่าผู้วิจัยจะพิสูจน์ว่า (p_{7a}) และ (p_{7b}) นั้นเป็นจริงโดยไม่จำเป็นต้องมีสายลำดับเหตุผลสนับสนุนต่อไป โดยใช้แนวคิดเรื่องความจำเป็นต้องการยอมรับความเชื่อในหัวข้อ 7.2 มาพิจารณา ดังนี้

ตามมโนทัศน์ความจำเป็นต้องการยอมรับความเชื่อ

ก. S จะตั้งคำถามต่อตนเองเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนของ (p₆) ได้ก็ต่อเมื่อ S ยอมรับความเชื่อประพจน์ (p₆)

ข. ในทางตรงกันข้าม หาก S มิได้ยอมรับความเชื่อประพจน์ (p₆) แต่แรก การตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p₆) จะกลายเป็นคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ (irrelevant)¹⁰

ค. และหากเหตุผลสนับสนุนของ (p₆) คือ (p₇), S จะสามารถตั้งคำถามต่อตนเองเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนของ (p₇) ได้ก็ต่อเมื่อ S accept (p₇)

ง. ในทางตรงกันข้าม หาก S มิได้ยอมรับความเชื่อประพจน์ (p₇) แต่แรก การตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p₇) จะกลายเป็นคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ (irrelevant)

จ. และในเมื่อสตีฟเสนอว่า (p_{7a}) และ (p_{7b}) เป็นประพจน์ที่ถูกวิเคราะห์หรือออกมาจาก (p₇) การตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p_{7a}) และ (p_{7b}) จึงจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อ S accept (p₆) และ S accept (p₇) ตามขั้นตอนที่ I.) และ III.)

ฉ. การตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p_{7a}) “ฉันกำลังมีความเชื่อว่า (p₆)” จะเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อ S กำลังมีการยอมรับความเชื่อว่า (p₆) การตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p_{7a}) ว่า S รู้ได้อย่างไรว่า S กำลังมีความเชื่อว่า (p₆) จึงกลายเป็นการตั้งคำถามที่ไม่จำเป็น เพราะการมีอยู่ของ (p₇) อันคือให้เหตุผลสนับสนุน (p₆) เรียกร้องให้ S ต้องยอมรับความเชื่อ (p₆) เสียก่อน หรือกล่าวอีกอย่างว่าการมีอยู่ของ (p₇) คือการยืนยันว่า S มีการยอมรับความเชื่อ (p₆) และในเมื่อ (p_{7a}) ถูกวิเคราะห์หรือออกมาจาก (p₇) มันได้ยืนยันการมีอยู่ของ (p₇) และนำไปสู่การยืนยันว่า S ได้มีการยอมรับความเชื่อประพจน์ (p₆) ไปก่อนหน้านั้นแล้ว

ช. ในทางตรงกันข้าม หาก S มิได้ยอมรับความเชื่อว่า (p₆) การตั้งคำถามหาเหตุผลสนับสนุนของ (p_{7a}) “ฉันกำลังมีความเชื่อว่า (p₆)” จะกลายเป็นคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการได้สวนครั้งนี้ ซึ่งทำให้เราไม่จำเป็นต้องสนใจคำถามนี้¹¹ ยกตัวอย่าง หากแทนคำว่า (p₆) = “วันนี้ไม่ควรล้างรถ”

และ (p₇) = “เพราะกรมอุตุนิยมวิทยากรณ์ว่าฝนจะตก”

ตามแนวทางของสตีฟ เสนอว่าจะมีประพจน์ (p_{7a}) และ (p_{7b}) เกิดขึ้นมาทันทีจากการวิเคราะห์ (p₇)

(p_{7a}) = “ฉันกำลังมีความเชื่อว่าวันนี้ไม่ควรล้างรถ”

(p_{7b}) = “ฉันกำลังมีความเชื่อว่าฉันมีเหตุผลสนับสนุนว่าวันนี้ไม่ควรล้างรถ” และสตีฟเสนอต่อไปว่า ในเมื่อเกิดสองประพจน์ขึ้นมาใหม่ ประพจน์ทั้งสองก็จำเป็นที่จะต้องมีเหตุผลสนับสนุนต่อเนื่องไปอีก

¹⁰ สามารถเทียบเคียงได้กับการวิเคราะห์ส่วนท้ายของหัวข้อที่ 2.2 ของงานวิจัย

¹¹ เช่นเดียวกับการที่เราไม่จำเป็นต้องสนใจเหตุผลสนับสนุนของ (p₆) หากว่า S ยอมรับความเชื่อว่า (q₆) แทนที่จะเป็น (p₆) ในสายลำดับของการได้สวนตามการวิเคราะห์ในหัวข้อ 7.2 ของงานวิจัย

ที่ว่าจากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ทันทีที่ S เสนอประพจน์ (p_7) ในฐานะเหตุผลสนับสนุนของ (p_6) ประพจน์ S ได้ ยืนยันทั้งการมีอยู่ของ (p_7) และยืนยันการยอมรับความเชื่อประพจน์ (p_6) ของตน ซึ่งทำให้ (p_{7a}) ที่กล่าวถึงการยอมรับความเชื่อของประพจน์ (p_6) และ (p_{7b}) ที่กล่าวถึงการมีอยู่ของประพจน์ (p_7) เป็นจริงโดยปริยายทั้งสองประพจน์

หรือกล่าวอีกอย่าง ทันทีที่ S ให้เหตุผลสนับสนุนว่าที่ S ไม่ควรล้างรถวันนี้ เพราะกรมอุตุพยากรณ์ว่าฝนจะตกนั้น ได้ยืนยันว่า S มีการยอมรับความเชื่อว่า “วันนี้ไม่ควรล้างรถ” เรียบร้อยแล้ว เพราะมีเช่นนั้นจะมีความจำเป็นใดที่จะทำให้ S ต้องถามหาเหตุผลสนับสนุนต่อตนเองว่า “เพราะเหตุใดวันนี้ฉันจึงไม่ควรล้างรถกันนะ”

ในอีกทางหนึ่ง หากเราสมมติว่า (p_{7a}) ไม่จริง หรือ มันไม่จริง ว่า “S มีความเชื่อว่าวันนี้ไม่ควรล้างรถ” ประพจน์ S ที่ ไม่มีการยอมรับความเชื่อใน (p_6) ตั้งแต่แรกก็จะเป็นไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่ต้องเสนอ (p_7) ซึ่งนำไปสู่การที่ ทั้ง (p_{7a}) และ (p_{7b}) อันถูกวิเคราะห์ออกมาจาก (p_7) จะไม่เกี่ยวข้องกับการอ้างเหตุผลของ S โดยสิ้นเชิง หรือ S ที่ไม่ได้เชื่อว่า “วันนี้ไม่ควรล้างรถ” ย่อมไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “กรมอุตุพยากรณ์ว่าฝนจะตก” จากการอภิปรายดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอว่าประพจน์เหตุผลสนับสนุนระดับกฎที่ถูกวิเคราะห์แยกแยะออกมาเป็นสองประพจน์ อาทิเช่น (p_{7a}) และ (p_{7b}) เป็นประพจน์ที่ไม่ต้องการเหตุผลอื่นใดมาสนับสนุนว่ามันจริง นอกเสียจากกระบวนการการอ้างเหตุผลของ S เอง ซึ่งหากว่ากระบวนการการอ้างเหตุผลของ S นำไปสู่ประพจน์เหตุผลสนับสนุนระดับกฎได้ (กล่าวคือ S เสนอ (p_7) เป็นเหตุผลสนับสนุน (p_6)) ย่อมยืนยันไปในตัวว่า ประพจน์เหตุผลสนับสนุนระดับกฎทั้งสองเป็นจริงโดยปริยาย

8. การแก้ปัญหาการถามหาเหตุผลเชิงมาตรฐาน

อาจจะมึข้อคัดค้านว่า “การยอมรับความเชื่อ” เป็นสิ่งที่แตกต่างจาก “การมีเหตุผลสนับสนุน” และข้อเหตุผลของผู้วิจัยเพียงแต่เสนอว่าเราสามารถยืนยันการยอมรับความเชื่อของประพจน์ใด ๆ (อาทิเช่นประพจน์ p_6) แต่มิได้เสนอข้อเหตุผลที่ทำให้ S ยืนยันได้ว่าตนกำลัง “มีเหตุผลสนับสนุนความเชื่อ”

คำถามนี้ตรงกับข้อโต้แย้งของสต็อพที่แยกระหว่าง การตีความทางความเชื่อ (doxastic construal) กับการตีความทางญาณวิทยา (epistemic construal) ออกจากกัน¹² จากข้อโต้แย้งของสต็อพดังกล่าวอาจเป็นไปได้ว่าผู้วิจัยยังมิได้แก้ปัญหาการตีความทางญาณวิทยา กล่าวคือยังไม่ได้อธิบายเหตุผลสนับสนุนความเชื่อของ S ที่เชื่อว่า “การเชื่อ p ของตนมีเหตุผล”

แต่ทว่าสาเหตุที่ทำให้การตีความทางญาณวิทยาเป็นปัญหา สต็อพอ้างว่าการตีความทางญาณวิทยาและการตีความทางความเชื่อสองประการประกอบกันจึงจะนำไปปัญหาสู่ความซับซ้อนอันไม่มีที่สิ้นสุด ผู้วิจัยโต้แย้งแล้วว่าความซับซ้อนดังกล่าวจะลดลงไปอย่างน้อยก็หนึ่งเนื่องจากการตีความทางความเชื่อจะไม่เป็นปัญหาอีกต่อไปดังที่อภิปรายไว้ในหัวข้อที่ 7.

และสำหรับปัญหาความซับซ้อนไม่มีที่สิ้นสุดอันอาจจะเกิดขึ้นจากการตีความทางญาณวิทยานี้ ผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไขว่าสามารถกำหนดใช้เกณฑ์ทางญาณวิทยาตั้งแต่ 1 รูปแบบขึ้นไปถึงจำนวนจำกัดที่แน่นอนจำนวนหนึ่งมาเป็นเหตุผลสนับสนุน

ทุก ๆ ประพจน์ที่เกิดขึ้นจากการตีความทางญาณวิทยา

ตัวอย่าง

สมมติประพจน์ p_1 p_2 และ p_3 เป็นสายลำดับเหตุผลสนับสนุนต่อเนื่องกัน

โดย p_2 สนับสนุน p_1 และ p_3 สนับสนุน p_2 ตามลำดับ

จากข้อโต้แย้งของสต็อพว่าด้วยการตีความทางญาณวิทยา จะเกิดประพจน์เหตุผลสนับสนุนระดับกฎอย่างน้อย¹³ ดังนี้

ก.) p_{1b} = “การเชื่อ p_1 ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุผล” ข.) p_{2b} = “การเชื่อ p_2 ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุผล”

สมมติว่าสายลำดับเหตุผลสนับสนุน p_1 p_2 และ p_3 เป็นการอ้างเหตุผลแบบนิรนัยทั้งหมด เราสามารถให้เหตุผลสนับสนุนว่า p_{1b} จริงเพราะว่า p_1 นิรนัยจาก p_2 หรือ “การเชื่อ p_1 ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุผล เพราะว่า p_1 นิร

¹² Doxastic construal คือการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตใจว่า S มีเหตุผลสนับสนุนใดว่า ตนกำลังมีความเชื่อว่า p และ Epistemic Construal คือการถามหาเหตุผลเชิงบรรทัดฐานว่า S มีเหตุผลสนับสนุนใดว่า การเชื่อว่า p ของตนมีเหตุผล (reasonable or justified) (Steup, 1989, p.43)

¹³ นอกจากนั้นยังสามารถเกิดประพจน์ p_{1b1b} , p_{1b2b} , p_{2b1b} , p_{2b2b} ...ก ตามวิธีวิเคราะห์ประพจน์ของสต็อพที่ผู้วิจัยอธิบายไว้ในหัวข้อที่ 5.

นัยจาก p_2 และประพจน์ที่นิรนัยจากประพจน์หนึ่ง ๆ สามารถใช้เป็นข้อสรุปของประพจน์นั้น ๆ ได้” ในทำนองเดียวกัน “การเชื่อ p_2 ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุมีผล เพราะว่า p_2 นิรนัยจาก p_3 และประพจน์ที่นิรนัยจากประพจน์หนึ่ง ๆ สามารถใช้เป็นข้อสรุปของประพจน์นั้น ๆ ได้”

และหากว่ามี p_4 สนับสนุน p_3 แบบอุปนัย เราสามารถให้เหตุผลสนับสนุนว่า p_{3b} จริงเพราะว่า p_3 อุปนัยจาก p_4 หรือ “การเชื่อ p_3 ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุมีผล เพราะว่า p_3 อุปนัยจาก p_4 และประพจน์ที่อุปนัยจากประพจน์หนึ่ง ๆ สามารถใช้เป็นข้อสรุปของประพจน์นั้น ๆ มาได้”

ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นคือ เนื้อหาเหตุผลสนับสนุนของประพจน์การตีความทางญาณวิทยา มีลักษณะที่ถูกต้องทำให้เป็นสากลได้ (generalizable) โดยสามารถนำมาตราฐานทางญาณวิทยาจำนวนจำกัด อาทิเช่น มาตรฐานแบบนิรนัย มาตรฐานแบบอุปนัย มาอธิบายประพจน์ที่มีจำนวนไม่จำกัดได้ หรือหมายถึงว่า จากการจำกัดรูปแบบการรับรองมาตรฐานทางญาณวิทยา (ว่าเมื่อใดและเงื่อนไขใดประพจน์ x จึงจะสามารถเป็นเหตุผลสนับสนุนประพจน์ y ได้) เราจะพบว่าจะไม่มีความซับซ้อนอย่างไม่มีที่สิ้นสุดเกิดขึ้นจากการตีความทางญาณวิทยา เพราะเนื้อหาเหตุผลสนับสนุนที่เกิดขึ้นสามารถมีเนื้อความที่ซ้ำ ๆ กันได้ในส่วนของการอธิบายมาตรฐานทางญาณวิทยาที่นำไปใช้กำกับกับการมีเหตุมีผลของแต่ละประพจน์

อาจจะยังมีข้อโต้แย้งต่อไปอีกว่า หากอนุญาตให้มีการใช้รูปแบบการรับรองมาตรฐานทางญาณวิทยามากกว่า 1 รูปแบบ เป็นไปได้หรือไม่ว่า ทฤษฎีของมูลฐานนิยมนั้นก็ถูกต้อง เพราะสามารถกำหนดมาตรฐานญาณวิทยาการให้เหตุผลสนับสนุนแบบอนุमान และมาตรฐานทางญาณวิทยาการให้เหตุผลสนับสนุนแบบนิรนัยมานพร้อม ๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น

มาตรฐานทางญาณวิทยาแบบอนุमान “การเชื่อ p_1 ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุมีผล เพราะว่า p_1 อนุमानจาก p_2 และประพจน์ที่อนุमानจากประพจน์หนึ่ง ๆ สามารถใช้เป็นข้อสรุปของประพจน์นั้น ๆ ได้”

มาตรฐานทางญาณวิทยาแบบนิรนัยมาน “การเชื่อ b ของฉันเป็นการเชื่ออย่างมีเหตุมีผล เพราะว่า b นิรนัยมานจากการมีคุณสมบัติ F ของ b และประพจน์ที่นิรนัยมานจากคุณสมบัติ F สามารถเชื่อถือได้ว่าจริง”

โคลน์ยอมรับว่าสำนักมูลฐานนิยมเสนอทฤษฎีเช่นนี้ได้ และสามารถเป็นทฤษฎีที่ถูกต้องได้ด้วย แต่ประเด็นที่โคลน์ใช้โต้แย้งก็คือ ถึงแม้ว่าจะมีเนื้อหามาตรฐานทางญาณวิทยาแบบนิรนัยมานที่สามารถใช้สนับสนุนประพจน์ประเภทหนึ่ง ๆ ได้ แต่สำนักมูลฐานนิยมตัดความเป็นไปได้ที่ S จะสามารถเข้าถึงเนื้อหามาตรฐานทางญาณวิทยาที่ เพราะหาก S สามารถเข้าถึงเนื้อหาดังกล่าว ประพจน์ที่ต้องการเหตุผลสนับสนุนแบบนิรนัยมาน (หรือประพจน์พื้นฐาน) ก็จะไม่มีความเป็นพื้นฐานอีกต่อไป ซึ่งจะขัดแย้งกับเป้าประสงค์ของสำนักมูลฐานนิยมเองที่ต้องการหาจุดสิ้นสุดโดยสิ้นเชิงของสายลำดับการให้เหตุผลสนับสนุนหรือความเป็นพื้นฐาน

9 สรุป

ผู้วิจัยเสนอว่า ปัญหาจำกัดแบบที่สต็อฟอ้างถึง เป็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการตั้งคำถามถึงเหตุผลสนับสนุนเชิงสภาวะจิตของการมีความเชื่อเท่านั้น และผู้วิจัยได้เสนอโมโนทัศน์ความจำเป็นที่จะต้องมีการยอมรับความเชื่อเพื่ออธิบายว่าการถามหาเหตุผลเชิงสภาวะจิตสามารถถูกพิสูจน์ได้ว่าจริงโดยไม่เกิดการให้เหตุผลถอยกลับต่อไป หรือถ้าคำถามแบบ ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจริง ก็จะกลายเป็นคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับครั้งนั้น ๆ

ข้อโต้แย้งของสต็อฟเรื่องการให้เหตุผลถอยกลับของเหตุผลสนับสนุนระดับกฎจึงไม่สามารถใช้โต้แย้งข้อโจมตี “ปัญหาการถอยกลับของประพจน์พื้นฐาน” ของโคลน์และบอนเจอร์ได้ เพราะปัญหาจำกัดใหม่ที่สต็อฟเสนอไม่มีผลใด ๆ ต่อการไต่สวนการให้เหตุผลถอยกลับโดยทั่วไป

รายการอ้างอิง

- Bergman, M. (2004). What's NOT Wrong with Foundationalism. *Philosophy and Phenomenological Research*, 68(1), pp. 161-165.
- BonJour, L. (1985). *The Structure of Empirical Knowledge*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Klein, P. (1999). Human Knowledge and Infinite Regress of Reasons. *Nous*, 33, 297-325.

- Klein, P. (2004). What "Is" Wrong with Foundationalism Is That It Cannot Solve the Epistemic Regress Problem. *International Phenomenological Society*, 65(1), 166-171.
- Schwitzgebel, E. (2015). Belief. In Z. N. Edward (Ed.), *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2015 Edition ed.). <http://plato.stanford.edu/entries/belief/>.
- Steup, M. (1989). The Regress of Metajustification. *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, 55(1), 44-56.